

Bara 15 av 75 ansökningar om genusforskning håller måttet

Vetenskapsrådets medel till genusforskning gick i år till projekt inom medicinområdet, ett eftersatt område inom genusforskningen, anser rådet.

II Vetenskapsrådet har delat ut drygt tre miljoner kronor på sju nya genusforskningsprojekt inom medicin, vård och hälsa.

Varje år fördelar Vetenskapsrådet omkring 10 miljoner på genusforskning, varav en tredjedel går till nya projekt och två tredjedelar till pågående projekt. Årets medel har riktats till projekt inom medicinområdet.

– Vi tycker att det är långsam utveckling av genusforskning inom medicinområdet jämfört med samhällsvetenskap och humaniora, säger Birgitta Hovelius, professor i allmänmedicin i Lund.

Hon är en av ledamöterna i Vetenskapsrådets kommitté för genusforskning som ger underlag och förslag till rådets beslut om fördelning av medel till genusforskning.

Stort intresse för anslag

Intresset för att få del av pengarna var stort. Men av 75 inkomna ansökningar kunde endast 15 klassas som renodlade

genusforskningsprojekt. Genusforskning studerar hur könsroller och förhållanden mellan könen uppkommer, uttrycks, vidmakthålls och förändras. Man studerar till exempel effekter av överoch underordning och hur makt knyts till kön.

Att inom medicinen studera biologiska skillnader mellan könen, till exempel reproduktion, könsspecifika sjukdomar eller olikheter i läkemedels effekter, är inte genusforskning. Vad de biologiska skillnaderna mellan könen betyder fysiologiskt, kliniskt och prognostiskt är också ett eftersatt område och det är sådan forskning som till exempel det nyetablerade Centrum för genusmedicin vid Karolinska institutet kommer att bedriva. Sådan forskning kan få stöd ur Vetenskapsrådets övriga budget.

Biologi i samverkan med sociologi

Däremot kan genusforskning inom medicinområdet handla om att studera hur biologiska processer samspelar med sociala och kulturella förhållanden. Genusforskning inom medicin intresserar sig alltså för hur andra könsförhållanden än de rent biologiska påverkar hälsan.

Här är två av de sju projekt som beviljades anslag:

Anne Hammarström, Institutionen

för folkhälsa och medicin, Umeå universitet, har beviljats 585 000 kronor för att studera hur det kommer sig att depression är mycket vanligare bland kvinnor.

Barbro Wijma, Medicinsk kvinnoforskning, Hälsouniversitetet i Linköping, har beviljats 650 000 kronor för att ur ett könsperspektiv studera hur patienter med erfarenheter av övergrepp upplever kontakter med vården.

Båda projekten kommer att få bidrag under tre år. Även 2003 års genusforskningsmedel ska riktas till medicinområdet. Ansökan ska vara inne 26 april.

Ersatte fem andra forskningsråd

Vetenskapsrådet bildades 1 januari 2001 och ersatte Forskningsrådsnämnden, Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet, Medicinska forskningsrådet, Naturvetenskapliga forskningsrådet och Teknikvetenskapliga forskningsrådet.

Den ämnesövergripande kommittén för genusforskning ersatte motsvarande genuskommitté som fanns inom Forskningsrådsnämnden.

Vetenskapsrådets totala årliga budget är omkring 2 miljarder kronor.

Elisabet Ohlin

elisabet.ohlin@lakartidningen.se

Söderbergiska priset för forskning om immunförsvaret

II Söderbergiska priset i medicin tilldelades i år professor emeritus Hans G Boman. Det är hans forskning kring det medfödda och snabba immunförsvaret som belönas. Detta försvar verkställes av kroppsegna peptidantibiotika. Eller, som det heter i motiveringen: »... hans pionjära upptäckter inom området antibakteriella peptider och deras betydelse för det medfödda immunförsvaret och den normala mikrobiella florans.«

Ett första arbete om bananflugors immunitet publicerades i Nature redan 1972. Grundidén att ett försvar måste vara snabbare än tillväxthastigheten hos bakterier hade Boman redan på 1970-talet.

– Jag är glad över att det är allt fler som inser att jag haft rätt beträffande peptider och normalfloran. Visserligen tog det lång tid, men en del får ju vänta hela livet, kommenterar Boman.

Steget från insekter till gristarm skedde 1987 i samarbete med Viktor Mutt. Från gris till människa gick det 1995 då en förform (en precursor) till en viktig mänsklig peptide beskrevs.

Trots att Boman är 77 år är han fortfarande aktiv och samarbetar med fyra andra forskare på MTC, Karolinska institutet. Mellan 70- och 75-årsdagen var det i stort sett Wallenbergstiftelsen som stod för finansieringen. Förutom forskningen har Boman flera andra järn i elden. I dagarna kommer han med sina memoarer »En egensinnig biologs liv, skildrat av honom själv«. Boman drar sig inte heller för att skriva debattartiklar i andra ämnen än sitt eget när han tycker att det är befogat. Vetenskapsteori eller forskningsmetodik och rätten till »självslut« för äldre är några ämnen han tagit upp på senare tid här i Läkartidningen.

Söderbergiska priset i medicin, som

Hans G Boman tilldelades Söderbergiska priset i medicin för hans forskning kring hur immunförsvaret och vårt kroppsegna antibiotika fungerar.

delas ut vartannat år av Läkarsällskapet, är på 800 000 kronor. Prisutdelningen äger rum den 18 april. •